

Trygge fællesskaber i Kristendomskundskab

Tema: Om at se hinanden

Læringsmål

Jeg kan udtrykke mig nuanceret om, hvilken betydning det har for et menneske at blive set eller ikke at blive set.

Jeg har kendskab til den danske filosof og teolog Søren Kirkegaard og hans etiske overvejelser om kærlighed og om at se andre mennesker.

Jeg har kendskab til den bibelske fortælling om tolderen Zakæus.

Fælles mål

- Eleven kan reflektere over etiske principper og moralsk praksis i menneskelige relationer.
- Eleven har viden om grundlæggende tilværelsesspørgsmål i bibelske fortællinger.

8-10 lektioner.

Baggrund

For Kirkegaard er kærlighed noget, vi mennesker har fået. Det er en gave, og det er en opgave. Kærligheden ligger i et menneske som en trang, man ikke selv kan mestre. Kærligheden har betydning for, hvordan man ser hinanden som mennesker. Kirkegaard taler om næstekærligheden, som en pligt, man som et kristent menneske skal udøve. En måde man skal se hinanden på.

Den bibelske fortælling handler om den udstødte tolder Zakæus, der mod sin forventning bliver set af Jesus og dermed får ændret sit livssyn. Teksten viser, hvordan et enkelt blik og opmærksomhed kan gøre en stor forskel for et menneskes liv.

Sådan gør du:

Introduktion – Gruppearbejde om øjet og blikket

Du starter med at inddеле eleverne i grupper og introducere Opgaveark 1 med teksten af Søren Ulrik Thomsen.

Du kan vælge at starte med at læse uddraget sammen med eleverne. På den måde kan du understøtte, at eleverne forstår tekstens budskab om, at øjet er et biologisk element, som bliver brugt til at se, men at blikket er noget, som kan fremkalde følelser.

Eleverne skal herefter snakke sammen om spørgsmålene fra opgavearket. Du kan opfordre dem til at tage noter til deres drøftelser, da I skal samle op på øvelsen i klassen.

OBS

Når du danner grupperne, skal du overveje, hvilken gruppesammensætning der dels vil skabe størst engagement, dels størst tryghed. Det vil være forskelligt, om det i denne sammenhæng giver mest mening at inddеле efter fagligt niveau, så eleverne kan spejle sig i hinanden, eller så de kan hjælpe hinanden – eller om de skal være sammen med nogle, der socialt kan inspirere og give tryghed i gruppen.

Aktivitet 1 – Dialogøvelse med fokus på øjenkontakt

Du introducerer øvelsen ved at fortælle, at det handler om at øve sig i at være god til at lytte til andre. At være en god lytter handler rigtig meget om at have øjenkontakt med den, som fortæller. Ved at sende venlige blikke kan man vise interesse for den, man lytter til. Det kan være rigtig svært, men øvelse gør mester.

Eleverne skal stå vendt mod hinanden to og to enten i en dobbeltcirkel eller på en række. Du sætter rammen for samtalerne: Begge parter skal svare på spørgsmålet. Den ene starter med at fortælle, mens den anden lytter, og bagefter fortæller den anden elev, mens den første lytter. Når der er gået 1/2-1 minut afhængig af spørgsmålets omfang, stopper du samtalen og beder eleverne i yderkredsen træde et skridt til højre, så alle får en ny samtalemakker. Sådan fortsætter du øvelsen, indtil energien daler, eller I er kommet igennem de fire spørgsmål.

- Hvilke livretter har du, og er der noget mad, du ikke bryder dig om?
- Hvilke fag kan du godt lide i skolen og hvorfor?
- Hvad er en god dag for dig?
- Hvad kan du særlig godt lide at lave i din fritid?

OBS

Overvej, hvordan du kan støtte de elever, som har svært ved øvelsen. Er der fx elever, som har vanskeligt ved øjenkontakt eller ved at fortælle.

Vær opmærksom på, om der er normer eller relationer i klassen, som kan gøre øvelsen utryg. Hvis der er elever, der risikerer at blive særligt udsatte, skal du sikre, at dialogen er tryk. Det kan du gøre ved at stille simple og "ufarlige" spørgsmål, som eleverne skal tale om. Du kan også rammesætte, hvilke elever der skal have øjenkontakt med hinanden.

Det er vigtigt, at du sætter rammen for en tryk dialog, hvor eleverne respekterer og lytter til hinanden. I kan fx aftale på forhånd, at det ikke er tilladt at kommentere hinandens fortællinger.

Aktivitet 2 – Modspejlinger: om at se hinandens følelser

Formålet med øvelsen er, at eleverne får øje på, hvordan ord og begreber kan modspejle hinanden.

Du sætter eleverne sammen i makkerpar. Du skriver et begreb på tavlen, som den ene elev skal vise den anden. De skal vise det med kroppen. Herefter skal den anden elev vise begrebets modspejling. Start med at forklare øvelsen ved at bruge begreberne GLAD – SUR.

Ordene som eleverne arbejder med:

- Alvorlig – pjattet
- Betænksom – ubetænksom
- Rolig – urolig
- Tryk – utryk
- Rasende – jublende lykkelig

Aktivitet 3 – Om at blive ignoreret og føle sig usynlig

De foregående øvelser har handlet om at se og afkode forskellige følelser. Næste øvelse handler om det modsatte af at blive set, nemlig om at føle sig overset og usynlig.

Se filmen <https://www.youtube.com/watch?v=F2Fo6C6RQnM>. Inden du viser filmen, kan du rammesætte, at filmen er på svensk, men at det bare er budskabet og følelserne, som elevernes skal hæfte sig ved.

Klippet fra YouTube er en svensk film lavet af organisationen Friends, som arbejder for at stoppe mobning. Den handler om situationer i en skole, hvor en pige bliver overset og ignoreret. Man følger pigens oplevelse af at føle sig usynlig, indtil en anden pige en dag møder hende med et enkelt ”hej”. Følelsen af at blive set, skal man ikke underkende. Det kan have meget stor betydning for mennesker at føle sig set og føle sig som en del af et fællesskab. Budskabet i filmen er, at et lille ”hej”, kan have stor betydning.

Når du har vist filmen i klassen, kan du summere op med følgende spørgsmål:

- Hvad tænker I, der er filmens budskab?
- Hvordan bliver der brugt filmiske virkemidler til at vise budskabet?
- Hvordan tænker I, at filmens tema er relevant for unge i dag?

OBS

Formålet med øvelsen er at skabe opmærksomhed på, at man med små blikke og ord kan gøre en stor forskel for andre.

Vær opmærksom på, om lignende situationer kunne udspille sig i klassen. Det er vigtigt, at du sætter rammen for en tryk dialog, som handler om filmen og ikke om eksempler fra elevernes egne oplevelser.

Hvis det er utrygt i klassen, og hvis eleverne er tavse, er det en fordel at lade dem tale sammen i makkerpar, inden du samler op fælles i klassen.

Filmene kan sætte gang i elevernes refleksioner over egne oplevelser. Du skal derfor være opmærksom på, om der er elever, som har brug for støtte eller opfølgning.

Aktivitet 4 – Om Søren Kirkegaard

I denne aktivitet skal eleverne se en film om Kirkegaard og kærligheden. Filmen varer ca. 18 minutter og er inddelt i fem afsnit.

1. Den ubevidste kærlighed: 2.00-4.25
2. Forelskelsen: 4.25-7.30
3. Forførelsen: 7.30-11.10
4. Beslutningens kærlighed: 11.10-14.55
5. Næstekærlighed: 14.55-17.08

Før I ser filmen, skal du dele eleverne i grupper og udlevere Opgaveark 2 til hver gruppe.

Du kan vælge at se afsnittene sammen i plenum og lade eleverne arbejde i grupper sideløbende med, at du viser filmen. Du skal sætte eleverne i grupper og bruge Opgaveark 2 til at arbejde med filmen, mens I ser den. Afhængig af elevernes refleksionsniveau og formåen, skal du afsætte ca. 3-7 minutter til at drøfte hvert afsnit undervejs. Når du fornemmer, at eleverne har drøftet spørgsmålene i grupper, kan du samle op i plenum og herefter gå videre i filmen.

Alternativt kan du lade eleverne sidde i grupper og se filmen og diskutere spørgsmålene løbende. Hvis klassen er trænet i at arbejde gruppebaseret, og hvis det kan fungere for dem, så vil det være en mere fleksibel arbejdsform, som kan være motiverende for eleverne.

Hvis du vælger denne arbejdsform, skal du samle op på gruppearbejdet efterfølgende, og du kan tage fat i det, som klassen finder mest energi i at tale om. Spørg dem, hvad de synes, var det vigtigste i filmen og i deres snakke efterfølgende, og tag snakken ud fra det.

Filmene ”Fem skarpe om Kirkegaard og kærligheden”: <https://www.youtube.com/watch?v=-4O7-OVU5E8>.

Aktivitet 5 – Historien om Zakæus

I det Ny testamente i Lukasevangeliets 19, 1-10 kan man læse fortællingen om tolderen Zakæus, der møder Jesus.

Zakæus er tolder og dermed både rig og forhadet blandt andre borgere, da toldere dengang havde ry for at snyde og tage penge selv, når de indkrævede told. Da Jesus ser Zakæus og inviterer ham med sig, omvender han med sit blik og sin gæstfrihed Zakæus. Så fra at have været en mand, som tog folks penge, bliver han nu en mand, som deler ud af sin formue.

Filmene behøver ingen særlig introduktion, da den er nem at forstå. Inden du viser filmen, skal du introducere og sætte rammen for opgaven.

Sig, at eleverne skal se en kort film, og bagefter skal I tale om budskabet i filmen. Det skal I gøre ved, at eleverne får tildelt tre post-it hver, som de skal skrive på. De skal forholde sig til, hvad de kan lide og ikke kan lide ved filmen, og hvad de undrer sig over ved filmen.

Hvis I tidligere har arbejdet med bibelske fortællinger, hvor Jesus har tilgivet syndere, så kan du starte med at spørge eleverne, hvad de kan huske fra tidligere tekster. Det kan fx være fortællingen om, da Maria Magdalena salvede Jesus fødder eller historien om det fortabte får.

Du viser herefter filmen for eleverne: <https://www.youtube.com/watch?v=WEypIgUVck4>.

Du udleverer tre post it til hver elev. Du laver en opdeling på tavlen med overskrifterne fra de tre bullets nedenfor.

- Jeg kan godt lide.....
- Jeg kan ikke lide.....
- Det undrer mig at.....

Når eleverne har udfyldt deres post it, skal de sætte dem op på tavlen. Du tager udgangspunkt i det, som eleverne har skrevet og faciliterer en snak om, hvad de godt kunne lide ved filmen, hvad de ikke kunne lide ved filmen, og hvad de undrer sig over ved filmen.

Du afslutter plenumsnakken med at spørge ind til filmens budskab.

OBS

Denne opgaveform sikrer, at alle elever bidrager, uden at det stiller krav til, at der er noget, som er mere rigtigt end andet.

Du skal rammesætte, at der ikke er noget rigtigt og forkert, og at alle eleverne kan bidrage med deres synspunkt. Når du så kigger på elevernes besvarelser, er det din opgave at opsummere tendenserne i elevernes synspunkter og få dem til udfolde og have en dialog om filmen ud fra deres synspunkter og undren.

Aktivitet 6 – Det kreative produkt – opsamling

Som afrunding på dette tema ”om at se hinanden” og ”blive set” skal eleverne lave et lille kreativt produkt, som de skal fremvise for hinanden. Du kan vælge om opgaven skal være individuel eller gruppebaseret.

Produktet skal tage udgangspunkt i en eller flere af følgende sætninger:

- Alle mennesker har brug for at blive set.
- Med et enkelt blik kan vi påvirke andre mennesker.
- I kristendommen er kærligheden en menneskelig pligt.

Eleverne skal bruge fantasien, og det kreative produkt er til fri fortolkning. Det er som udgangspunkt en helt fri opgave, hvor eleverne selv må bestemme, hvordan deres produkt skal være. Her er der ingen facit.

Som inspiration kan du foreslå forskellige genrer: Digt, tegning, short story, sang, performance, skulptur, rollespil.

Afsæt to lektioner til selve produktfremstillingen, og planlæg fremlæggelse eller udstilling i klassen efterfølgende.

OBS

Vær bevidst om, at det kan være vanskeligt for nogle elever at få en fri og kreativ opgave, hvor det for andre elever vil være et ønskescenarie. Der vil være elever, som har brug for særlig støtte i den frie opgave. Hjælp, der hvor der er behov for at afgrænse og sætte en tydelig ramme for opgaven.

Hvis du planlægger gruppearbejde til den kreative opgave, så sørg for at planlægge en gruppesammensætningen, som skaber størst tryghed samtidig med, at der bliver mulighed for kreativitet.

Materialer

- Teknisk udstyr til at vise film
- Arbejdsark 1 og 2
- Post It
- Materialer til kreativt produkt – papir, sakse, farver, andet materiale fra billedkunst

Sådan lever undervisningen op til de fire pejlemærker for trygge fællesskaber i undervisningen

Et fælles "vi" for klassen

Mennesker har brug for at blive set. Det er et helt elementært og vigtigt emne, som har stor betydning for menneskers udvikling og trivsel. Ved at tage temaet op og sætte det i en faglig kontekst, kan man skabe et fælles tredje at tale ud fra.

Øvelserne, som inddrager kroppen, er med til at gøre det fællesskabende, da eleverne skal samarbejde og have tillid til hinanden.

Det kreative produkt kan bidrage til en fælles følelse, når eleverne skal producere og fremvise noget for hinanden. Særligt hvis den kreative opgave er gruppebaseret, vil der opstå mulighed for, at eleverne oplever følelsen af samhørighed.

At kunne bidrage og lykkes

Eleverne skal gennem de fleste af øvelserne samarbejde og reflektere over forskellige tematikker om at se og mærke hinanden.

I forløbet er der brugt forskellige øvelsesformater. Det tilgodeser forskellige måder at arbejde på. Særligt skal eleverne forholde sig til små film. Denne arbejdsform er god for elever, som ikke er stærke læsere.

Post It-øvelsen sikrer, at alle elever forholder sig til filmen uden at skulle sige noget højt i klassen og uden at have et fagligt pres om, at deres svar skal være "rigtigt".

Relevant, aktuel og meningsfuld for eleverne

De fleste elever bliver hurtigt optagede af viden om etik og moral, da de kan relatere det til egne erfaringer. Ved at arbejde fagligt med emnet "at se hinanden og næstekærlighed" vil man kunne arbejde indirekte med elevernes egne erfaringer, uden at det bliver udstillende og sårbart.

Et mangfoldigt billede af samfundet

Den måde mennesker ser på hinanden og behandler hinanden på, har en betydning for det enkelte menneskes følelse af at være set eller overset, synligt eller usynligt, udenfor eller indenfor fællesskabet.

Du viser, at emnet er relevant og essentielt for mennesker på tværs af tid og sted ved at bruge tekster fra biblen og fra 1800-tallet kombineret med nutidig film.